

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/339/2021
Identifikačné číslo spisu: 1110217110
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1110217110.6

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Ing. H. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. ul. č. XX, F., zast. advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, so sídlom Podbrezovská ul. č. 34, Bratislava, proti žalovanej: Slovenská republika v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Račianska 71, Bratislava, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 5C/18/2010, o dovolaní žalobcu a žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 07. júla 2021 č.k. 6Co/47/2021-433, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 07. júla 2021 č.k. 6Co/47/2021-433 v IV. výroku, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 24. júna 2013 č.k. 5C/18/2010-211 o zamietnutí žaloby na zaplatenie úrokov z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy a vo výrokoch V. a VI. o nároku na náhradu trov konania zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Dovolanie voči výrokom I., II., III. rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 07. júla 2021 č.k. 6Co/47/2021-433 odmieta.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. júna 2013 č.k. 5C/18/2010-211 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.306,97 eur so 6 % úrokom z omeškania od 04.08.2009 do zaplatenia z titulu náhrady škody a sumu 80.000,- eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a povinnosť nahradiť žalobcovi trovy právneho zastúpenia vo výške 8.016,96 eur. Vo zvyšku súd prvej inštancie žalobu zamietol.

1.1 Súd prvej inštancie v odôvodnení poukázal na to, že Okresná prokuratúra Bratislava I uznesením z 30.11.1999 č. Pv 707/99 obvinila žalobcu z trestného činu porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 255 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona. Dňa 01.02.2002 podala Okresná prokuratúra Dunajská Streda na žalobcu obžalobu na Okresný súd v Dunajskej Strede pre trestný čin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 255 ods. 1, 2 písm. a), b) Trestného zákona. Okresný súd v Dunajskej Strede trestným rozkazom sp.zn. 3T/19/02 zo dňa 14.02.2002 uznal žalobcu za vinného z uvedeného trestného činu a uložil mu trest odňatia slobody v trvaní jedného roka s podmieneným

odkladom na skúšobnú dobu dva roky. Na odpor žalobcu a prokurátora Krajský súd v Trnave trestný rozkaz zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd v Dunajskej Stredě rozsudkom z 15.06.2005 sp.zn. 3T/19/02 žalobcu oslobodil a poškodenú stranu s nárokom na náhradu škody odkázal na občianskoprávne konanie. Krajský súd v Trnave uznesením z 20.11.2007 č. k. 3To/121/2005-444 odvolania prokurátora a poškodeného zamietol.

1.2 Súd prvej inštancie mal za to, že žaloba je do základu dôvodná poukazujúc na to, že nakoľko bol žalobca spod obžaloby oslobodený, vzniklo mu právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným uznesením o vznesení obvinenia v zmysle zák. č. 58/1969 Zb. K uplatnenej náhrade škody súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ si žalobca dohodol s advokátom zmluvnú odmenu presahujúcu tarifnú odmenu, nemôže za vzniknutý rozdiel zodpovedať štát. Poukazom na to súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.306,97 eur a vo zvyšku žalobu v tejto časti zamietol. Žalobcovi vznikol podľa súdu prvej inštancie nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a vzhľadom na všetky okolnosti prípadu žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 80.000,- eur a vo zvyšku žalobu v tejto časti zamietol. Súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti úrokov z omeškania zo sumy 80.000,- eur z dôvodu, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, a až jej uplynutím sa dlžník dostane do omeškania. V tomto smere súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/15/1997.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie sporových strán rozsudkom zo dňa 07. júla 2021 č.k. 6Co/47/2021-433 I. výrokom napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil vo výroku, ktorým bola v časti prevyšujúcej sumu 1.306,97 eur zamietnutá žaloba o náhradu škody pozostávajúcej z náhrady trov právneho zastúpenia žalobcu v trestnom konaní, II. výrokom napadnutý rozsudok potvrdil vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu 25.000,- eur a vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy prevyšujúcej 80.000,- eur, III. výrokom zmenil výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu prevyšujúcu 25.000,- eur do sumy 80.000,- eur tak, že žalobu v tejto časti zamietol, IV. výrokom potvrdil napadnutý rozsudok vo výroku, ktorým bola žaloba o zaplatenie úrokov z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy zamietnutá, V. výrokom v konaní o náhradu škody pozostávajúcej z trov právneho zastúpenia v trestnom konaní žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania a VI. výrokom v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Odvolací súd poukázal na to, že nezákonným rozhodnutím v predmetnej veci je uznesenie o vznesení obvinenia z 30.11.1999 a oslobodzujúci rozsudok má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Je preto správny záver súdu prvej inštancie, že čo do základu je žaloba dôvodná.

2.1 Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, že pokiaľ sa žalobca v trestnom konaní dohodol s advokátom na zmluvnej odmene presahujúcej tarifnú odmenu, nemôže za takto vzniknutý rozdiel zodpovedať štát poukazujúc na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28.04.2016 sp. zn. 6Cdo/402/2015.

2.2 V konaní žalobca podľa názoru odvolacieho súdu preukázal, že v dôsledku trestného stíhania došlo u neho k značnej strate profesionálnej a spoločenskej prestíže, keď v dôsledku trestného stíhania žalobca stratil možnosť pracovať v bankovom sektore, kde pracoval v popredných funkciách. To malo dopad aj na osobný život žalobcu a na jeho majetkovú situáciu, čo sa odrazilo aj na výške jeho dôchodku. Odvolací súd poukázal na to, že trestné stíhanie trvalo 8 rokov. Tvrdenie žalobcu, že v dôsledku trestného stíhania došlo k rozvratu jeho manželstva, odvolací súd neakceptoval poukazom na časový odstup. Zohľadniac všetky skutočnosti dospel odvolací súd k záveru, že primeranou výškou náhrady nemajetkovej ujmy je suma 25.000,- eur, ktorá prevyšuje 50 - násobok minimálnej mzdy v roku 2007, kedy bolo právoplatne skončené trestné stíhanie, ale odvolací súd bol toho názoru, že vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, ide o sumu zodpovedajúcu závažnosti nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca utrpel

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali obe strany dovolanie.

4. Žalobca svoje dovolanie proti I., II., III. a IV. výroku rozsudku odvolacieho súdu vyvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

4.1. Dovolanie odôvodnil tým, že odvolací súd nereagoval na jeho námietky. Vzhľadom na to, že právo na náhradu škody voči štátu je právom jednotlivca podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, možno sa ho domáhať v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú. Preto akékoľvek obmedzenie musí vyplývať zo zákona, pričom judikatúre nepatrí vytvárať liberačný dôvod, kde zákon mlčí a kde je daná absolútna objektívna zodpovednosť.

4.2 K náhrade škody pozostávajúcej z náhrady trov právneho zastúpenia v trestnom konaní žalobca uviedol, že ani judikatúre nepatrí vytvárať obmedzenie základného ústavného práva na náhradu škody podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, a preto odvolací súd nesmel nasledovať rozhodnutie sp.zn. 6Co/402/2015, ktoré opomenulo ústavné limity obmedzenia a § 442 OZ.

4.3 K náhrade nemajetkovej ujmy žalobca uviedol, že otázka priznávania nemajetkovej ujmy je judikatúrou dovolacieho súdu riešená rozdielne, a to rozhodnutiami sp.zn. 3Cdo/25/2019, 3Cdo/19/2018 a sp.zn. 4Cdo/153/2015, 4Cdo/125/2019, I. ÚS 274/2018, najmä v otázke jej limitácie podľa zák. č. 58/1969 Zb., čo žalobcu legitimuje na podanie dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

4.4 K úrokom z omeškania žalobca uviedol, že má nárok na úrok z omeškania najneskôr odo dňa nasledujúceho po uplynutí 6 mesačnej lehoty, v ktorej mu bol štát povinný nahradiť škodu. Žalobca vymedzil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP poukazom na sp.zn. 4Cdo/48/2017 a sp.zn. 1Cdo/15/1997.

4.5 Žalobca žiadal, aby Najvyšší súd SR zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Žalovaná podala dovolanie proti II., V. a VI. výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktoré vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

5.1 V časti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP smerujúceho proti V. a VI. výroku napadnutého rozsudku žalovaná uviedla, že odvolací súd rozhodol v nesúlade s výsledkom konania a rozhodnutie nedostatočne odôvodnil. Odvolací súd výrokmi V. a VI. neprípustným a arbitrárnym spôsobom rozdelil nárok na náhradu trov konania na dva samostatné nároky. Žalovaná považovala rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania za arbitrárne aj vzhľadom na nález Ústavného súdu SR zo dňa 13.02.2020, č. k. IV. ÚS 652/2018-44. Odvolací súd mal pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania vychádzať z pomeru úspechu, keď žalobca žiadal priznať spolu 206.970,72 eur, pričom mu súd priznal sumu 26.306,97 eur. Žalobca bol zastúpený advokátom, u ktorého možno predpokladať znalosť judikatúry v otázke náhrady nemajetkovej ujmy v obdobných veciach, čo zvyšuje mieru predvídateľnosti toho, ako môžu všeobecné súdy posúdiť uplatnený nárok, a teda žalobca nemohol dôvodne očakávať, že mu súdy priznajú plný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 200.000,- eur.

5.2 V časti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP smerujúceho proti II. výroku napadnutého rozsudku žalovaná uviedla, že napadnutý rozsudok v tejto časti závisel od vyriešenia právnej otázky, ktorou sa odvolací súd zaoberal, avšak s nesprávnym právnym záverom, a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Žalovaná poukázala na to, že odvolací súd v napadnutom rozsudku vyriešil nesprávne právnou otázkou primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, pretože priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nie je v súlade s platnými a účinnými vnútroštátnymi právnymi predpismi upravujúcimi aj iné finančné kompenzácie (zákon č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov resp. predchádzajúce právne predpisy), súdnou praxou, relevantnými rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva a zásadou spravodlivého zadosťučinenia. Žalovaná mala za to, že právna otázka bola v minulosti dovolacím súdom opakovane riešená s jednoznačnými závermi. Aj pred

stanovením zákonných limitov, t.j. za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., všeobecné sudy aplikovali vo vzťahu k primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy teleologický výklad, zásadu spravodlivého zadosťučinenia a konštatovali, že obmedzenia vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy vyplývajú z princípu právneho štátu, princípu právnej istoty a predvídateľnosti práva a nutnosti rozhodovania súdov v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou.

5.3 Odvolací súd poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v otázke primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy, avšak priznaná náhrada nemajetkovej ujmy žalobcovi judikovaný 50-násobok minimálnej mzdy prevyšuje. V súčasnosti je možné rozhodovaciu činnosť dovolacieho súdu v tejto otázke primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy považovať za ustálenú, t.j. rozhodnutia sp.zn. 4Cdo/171/2005, 6MCdo/15/2012, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/7/2017, 2Cdo/112/2017, 3Cdo/19/2018, 3Cdo/25/2019, 2Cdo/30/2019. Vzhľadom na závery prijaté v týchto rozhodnutiach možno konštatovať, že nielen v prípade uplatneného nároku na náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z. z., ale aj podľa zák. č. 58/1969 Zb., je nevyhnutné pri priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy zohľadniť ďalšie právne predpisy upravujúce obdobnú problematiku.

5.4 Žalovaná žiadala, aby Najvyšší súd SR zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Žalobca vo svojom stanovisku k dovolaniu žalovanej poukázal na to, že zák. č. 58/1969 Zb. neupravuje obmedzenia pre priznanie majetkovej a nemajetkovej ujmy. K nároku na náhradu trov konania uviedol, že nakoľko neexistuje metóda ako určiť primerané zadosťučinenie, tak nemôže byť sankcionovaný za nesprávny odhad budúceho očakávania.

7. Najvyšší súd SR (ďalej aj „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1, 2 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolania strán sporu sú čiastočne dôvodné.

8. Dovolačný súd v prvom rade poukazuje na to, že v predmetnom konaní boli predchádzajúce rozhodnutia odvolacieho súdu predmetom dovolacieho prieskumu. Dovolačný súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach v danej veci dospel k záveru, že sudy správne posudzovali nárok podľa zák. č. 58/1969 Zb., pričom nemožno subsidiárne aplikovať § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z.z. z dôvodu zákazu retroaktivity.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

11. Žalobca tvrdil, že k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces došlo tým, že odvolací súd sa

nevysporiadal s jeho námietkami vo vzťahu priznanej výške náhrady škody, k zničeniu jeho profesionálnej a spoločenskej prestíže, že zák. č. 58/1969 Zb. nepoznal obmedzenia odškodnenia a k úrokom z omeškania.

12. Žalovaná tvrdila, že k porušeniu jej práva na spravodlivý proces došlo v časti rozhodnutia odvolacieho súdu v V. a VI. výroku, keď odvolací súd rozhodol v nesúlade s výsledkom konania, svoje rozhodnutie v tejto časti nedostatočne odôvodnil a týmito výrokmi neprípustne rozdelil nárok na náhradu trov konania na dva samostatné nároky

13. Dovolací súd k dovolacej námietke žalobcu vo vzťahu k odôvodneniu rozhodnutia odvolacieho súdu odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku." Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 01. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať za aktuálne a pre súdnu prax použiteľné.

14. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém" (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl" (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad, ktorým by došlo k porušeniu práva navrhovateľa na spravodlivý proces.

15. K námietkam žalobcu dovolací súd poukazuje na to, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal s jeho námietkami v bodoch 8 až 13 a 15 odôvodnenia. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, prečo bola žalobcovi priznaná náhrada škody len vo výške tarifnej odmeny (bod 8 až 10 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), zohľadnenie dopadov nezákonného rozhodnutia na život žalobcu (body 12 až 13 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), dôvod nepriznania úrokov z omeškania (bod 15 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Hoci odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku poukázal na § 6 zák. č. 215/2006 Z.z., ktorý stanovuje hornú hranicu odškodnenia, avšak z odôvodnenia zároveň vyplýva, že odvolací súd sa týmto obmedzením neriadil (body 11 až 13 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

16. Dovolací argument žalobcu, že rozhodnutie odvolacieho súdu sa nevysporiadava s jeho námietkami nepovažuje dovolací súd za dôvodný, a preto dovolací súd dovolanie žalobcu (v časti, ktorej žalobca namietal porušenie § 420 písm. f) CSP) podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

17. K dovolaniu žalovanej podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd uvádza, že v prvom rade skúmal, či rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti je rozhodnutím vo veci samej, prípadne konečným rozhodnutím, keďže iba takáto povaha rozhodnutia umožňuje dovolaciemu súdu preskúmať prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade prípustnosť podaného dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v časti V. a VI. výroku rozsudku odvolacieho súdu je daná.

18. „Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov

konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí." (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018, in č. 74/2018 Zbierky nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky).

19. Podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

20. V sporových konaniach sa vo vzťahu k náhrade trov konania uplatňuje zásada úspechu, t.j. strane, ktorá mala vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov konania proti neúspešnej strane. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. Ak strana nemá plný úspech vo veci, vždy má čiastočný úspech vo veci, t.j. každá strana je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Ak mala teda strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov buď pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. V zmysle § 255 CSP je teda povinnosť platiť trovy konania založená na princípe úspechu vo veci z ktorej je okresný súd povinný vychádzať. Hoci § 256 ods. 2 CSP umožňuje rozhodnúť o náhrade trov konania bez ohľadu na výsledok sporu, avšak len v prípade ak ide o trovy, ktoré vznikli zavinením niektorej sporovej strany, pričom ide o trovy, ktoré nesúvisia s riadnym vedením sporu a nemožno medzi ne zaradiť zavinenie pri zastavení konania. V zmysle § 255 CSP bolo teda povinnosťou odvolacieho súdu poukazom na čiastočný úspech sporových strán náhradu trov konania pomerne rozdeliť a o nároku na náhradu trov konania rozhodnúť jedným výrokom.

21. Úlohou odvolacieho súdu bolo v časti výroku o nároku na náhradu trov konania, sa jasným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnáť so všetkými skutočnosťami, ktoré boli pre rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil. V prípade, keď právne závery odvolacieho súdu, na základe ktorých rozhodol o nároku na náhradu trov konania dvoma samostatnými výrokmi z odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

22. Ustanovenie § 255 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP ukladá súdu povinnosť rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania jedným výrokom, ktorým sa konanie končí, a to ako o celku. Žalovaná preto dôvodne poukázala na to, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania bolo potrebné zohľadniť pomer úspechu a o nároku na náhradu trov konania rozhodnúť jedným výrokom, a to pomerom.

23. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní v napadnutej časti došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v časti V. a VI. výroku o nároku na trovy konania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

Dovolanie žalobcu v časti úrokov z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy

24. Žalobca prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. c) CSP namietajúc otázku úrokov z omeškania z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy poukazom na rozhodnutia sp.zn. 4Cdo/48/2017 a sp.zn. 1Cdo/15/1997.

25. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

26. V rozhodnutí z 24. júna 1998, sp. zn. 1Co/15/1997 (R 45/2000) dovolací súd ustálil, že „povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania.“

27. V rozhodnutí z 30. júla 2019, sp. zn. 4Cdo/48/2017 dovolací súd ustálil, že právnu otázku vo vzťahu k nároku na úroky z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy možno považovať za vyriešenú uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/48/2010, 2Cdo/155/2011, 7Cdo/253/2013, so závermi, že štát je povinný nahradiť škodu najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa, kedy poškodený nárok riadne uplatnil podľa § 16 zákona č. 514/2003 Z.z. a márnym uplynutím tejto lehoty sa štát ako dlžník zo zodpovednostného právneho vzťahu dostáva do omeškania, a tak najskôr odo dňa nasledujúceho po uplynutí 6-mesačnej lehoty ho postihuje povinnosť zaplatiť poškodenému veriteľovi tiež úroky z omeškania. Dovolací súd má za to, že tento záver možno prijať aj k zák. č. 58/1969 Zb., keď podľa § 10 zák. č. 58/1969 Zb., ak ústredný orgán neuspokojí nárok poškodeného do 6 mesiacov odo dňa podania žiadosti, môže sa poškodený domáhať priznania nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde.

28. V rozhodnutí z 26. februára 2020, sp. zn. 4Cdo/257/2019 dovolací súd ustálil, že „nárok žalobcu podľa § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. voči žalovanej vzniká už samotnou existenciou väzobného trestného stíhania a rozsudku, ktorým bola osoba pozbavená osobnej slobody následne oslobodená spod obžaloby. Preto rozhodnutie, ktorým sa priznáva táto náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch v konkrétnej výške, už len deklaruje existenciu tejto zákonom priznanej právnej skutočnosti a nárokov z nej vyplývajúcich. Podľa § 563 Občianskeho zákonníka, ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal. Z uvedeného je preto možné ďalej vyvodiť, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím šesťmesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Uvedený názor dovolacieho súdu je podporený aj novelou č. 412/2012 Z. z., ktorou bolo s účinnosťou od 1. januára 2013 ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zmenené tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia, ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.“

29. Dovolací súd považuje rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo/48/2017, 4Cdo/257/2019 za rozhodnutia, ktoré predstavujú ustálenú prax v riešení otázky úrokov z omeškania z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Touto ustálenou praxou bol prekonaný odlišný právny názor uvedený v rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 1Co/15/1997. Bol preto splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP, pričom odvolací súd uvedenú právnu otázku posúdil nesprávne.

30. Dovolací súd napadnuté rozhodnutie v časti výroku, ktorým odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola žaloba v časti úrokov z omeškania z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy zamietnutá zrušil v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec vrátil v uvedenej časti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

Dovolanie strán sporu vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy

31. Žalobca prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. c) CSP, keď namietal otázku obmedzenia priznanej výšky nemajetkovej ujmy podľa zák. č. 58/1969 Zb.

32. Žalovaná prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď namietala otázku primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy vo vzťahu k vnútroštátnym právnym predpisom upravujúcim iné finančné kompenzácie, súdnej praxi, rozhodnutiam EŠEP a zásade spravodlivého zadost'učinenia.

33. Podľa rozhodnutia dovolacieho súdu z 14. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/19/2018 priznaná náhrada nemajetkovej ujmy podľa zák. č. 514/2003 Z.z. nemá byť vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, čo predstavuje 50-násobok minimálnej mzdy v SR.

34. V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005 dovolací súd konštatoval, že i keď je výška zadost'učinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o konkrétne a preskúmateľné hľadiská.

35. V rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012 dovolací súd dospel k záveru, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, obdobných veciach. V uvedenom konaní nebola riešená otázka primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy.

36. Dovolací súd v rozhodnutí z 30.09.2013 sp. zn. 6MCdo/15/2012 konštatoval, že určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zák. č. 215/2006 Z.z., v zmysle ktorého, v prípade že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume 50-násobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške 10-násobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

37. Rozhodnutie z 13. júla 2017 sp. zn. 3Cdo/17/2017 nesúvisí s predmetnou právnou otázkou, pretože rieši problematiku neplatnosti skončenia pracovného pomeru. V rozhodnutí sp.zn. 4Cdo/125/2019 dovolací súd dospel k záveru, že ak žalobca nie je schopný presne určiť a preukázať výšku škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím, nemôže odvolací súd rozhodnúť, že mu škoda nebude vôbec priznaná, alebo že medzi protiprávnym konaním žalovaného a vzniknutou škodou nie je príčinná súvislosť. V konaní vedenom pod sp.zn. 4Cdo/153/2015 bolo predmetom konanie začaté na základe žaloby o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci za nesprávny úradný postup podľa zák. č. 514/2003 Z.z.

38. V danom prípade bolo nezákonné rozhodnutie, za ktoré zodpovedá štát, vydané v roku 1999, t.j. za účinnosti zák. č. 58/1969 Zb., ktorý obmedzenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nepoznal. Tento zákon neupravoval náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu. K záveru o možnosti priznať túto náhradu v zmysle zák. č. 58/1969 Zb. dospela prax v súvislosti s právnymi názormi najvyššieho súdu obsiahnutými v judikáte R 13/2009. Dovolací súd poukazuje na to, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo veci sa vzťahovala nielen na vznesenie obvinenia, ale aj na samotné trestné stíhanie.

39. V zmysle rozhodnutia z 31. mája 2007 sp. zn. 4Cdo/177/2005, R 13/2009, nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 zák. č. 58/1969 Zb. Najvyšší súd SR zdôraznil, že čl. 5 Dohovoru obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje jeho aplikáciu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu. Neurčité právne pojmy v žiadnom prípade nie sú ustanoveniami, ktoré by súdu umožňovali ľubovôľu, alebo ktoré by umožňovali absolútne neobmedzenú úvahu. Ich aplikáciu a výklad je súd povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, obdobných veciach.

40. Dovolací súd zároveň poukazuje na nález ústavného súdu z 24. januára 2017 III. ÚS 754/2016, kde bolo konštatované, že právna úprava zák. č. 58/1969 Zb. nestanovuje kritériá na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. V súčasnosti tieto kritériá určuje § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z.z. Podľa dnes účinného znenia tohto ustanovenia sa výška nemajetkovej ujmy v peniazoch určuje s prihliadnutím na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje; závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo; závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. S účinnosťou od 1. januára 2013 bolo zák. č. 412/2012 Z.z., ktorým sa mení zákon č. 514/2003 Z.z., doplnené § 17 ods. 4 limitujúce hornú hranicu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, podľa ktorého výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je zák. č. 215/2006 Z.z. Vzhľadom na to, že kritériá ustanovené v § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z.z. a že limitáciu výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemožno aplikovať na prípady, keď uznesenie o začatí trestného stíhania bolo vydané pred dňom nadobudnutia ich účinnosti (t. j. vo vzťahu k § 17 ods. 3 pred 1. januárom 2009 a vo vzťahu k § 17 ods. 4 pred 1. januárom 2013), súdy týmito viazané neboli.

41. Podľa názoru ústavného súdu je potrebné zohľadniť povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodeného, ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. Za pomoci týchto kritérií ustálená výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí zodpovedať všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti. Ústavný súd bol toho názoru, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň trvania väzby alebo vedenia trestného stíhania pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov či Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste.

42. V prejednávanej veci odvolací súd pri určovaní primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi rozhodnutím o vznesení obvinenia a vedením trestného stíhania zohľadnil povahu trestnej veci, dĺžku vedenia trestného stíhania a následky, ktoré trestné stíhanie vyvolalo v osobnej sfére žalobcu. Odvolací súd poukázal v danej súvislosti na judikatúru dovolacieho súdu a na zák. č. 215/2006 Z.z. Nakoľko bolo rozhodované v zmysle zák. č. 58/1969 Zb., súdy neboli viazané obmedzením, že priznaná suma nesmie prevyšovať 50-násobok minimálnej mzdy, na základe čoho bolo dostačujúce ak odvolací súd túto sumu len zohľadnil.

43. K dovolaniu žalovanej v tejto časti dovolací súd uvádza, že vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že odvolací súd sa pri určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zaoberajúcej sa touto právnou otázkou, ale pri jej riešení postupoval v súlade s ňou.

44. K dovolaniu žalobcu v tejto časti dovolací súd uvádza, že rozhodnutia na ktoré poukazoval nie sú spôsobilé vyvodiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 4Cdo/153/2015 a 4Cdo/125/2019, na ktoré poukazoval žalobca, neriešili obmedzenie priznanej výšky nemajetkovej ujmy a rozhodnutie I. ÚS 274/2018 nie je rozhodnutím dovolacieho súdu.

45. Skutočnosť, že strany sporu sa s vyčíslením primeranej výšky náhrady odvolacím súdom nestotožňujú, sama osebe nemôže byť spôsobilá založiť prípustnosť ich dovolania, ak odvolací súd pri jej zisťovaní vychádzal z uvedených kritérií, zafinovaných ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. V nadväznosti na uvedené, preto dovolací súd dovolanie strán sporu v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

46. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

47. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.